

Wrocław 2016

Nr 1(4)/2016

MARCIN SZYDZISZ
Uniwersytet Wrocławski

POLITYKA ZAGRANICZNA RP WOBEC BLISKIEGO WSCHODU – ZMIANA CZY CIĄGŁOŚĆ?

Bliski Wschód jest obecnie najbardziej zapalnym regionem świata. W Iraku i Syrii toczą się wojny, zaś w Turcji doszło do próby zamachu stanu i cały czas trwa akcja władz tego państwa skierowana przeciwko Kurdom. Część krajów boryka się z problemem uchodźców, którzy uciekli z terenów objętych działaniami wojennymi. W Egipcie i Turcji dochodzi do zamachów terrorystycznych, a w Libanie wciąż mamy do czynienia z napięciami wewnętrznymi. Jeśli do tego dodamy jeszcze konflikt izraelsko-palestyński i napięcia w relacjach z Iranem mamy w miarę pełny obraz problemów, które dotyczą ten region.

Polska w przeszłości nigdy nie wykazywała szczególnego zainteresowania Bliskim Wschodem. Niemniej jednak władze w Warszawie odnosiły się do pewnych procesów, które zachodziły w tym regionie. W czasie istnienia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej polska dyplomacja była całkowicie uzależniona od Moskwy. W latach 40. XX w. rząd w Warszawie poparł, podobnie jak Kreml, powstanie Państwa Żydowskiego. Później, także zgodnie z linią wyznaczoną przez Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR), wsparł dyplomatycznie państwa arabskie w ich walce z Izraelem oraz na różne sposoby popierał aspiracje Palestyńczyków.

Polskie władze także przychylnie ustosunkowywały się do wszystkich bliskowschodnich reżimów, w których rządili ludzie związani ze ZSRR (np. Tunezja czy Algieria). Relacje z tymi państwami ograniczały się jednak do, na ogół, niewielkiej wymiany handlowej oraz wsparcia politycznego. Czasami również zawierano umowy dotyczące różnych aspektów współpracy¹.

Dopiero po 1989 r. polskie władze miały okazję samodzielnie kształtować swoją politykę także wobec Bliskiego Wschodu. W konsekwencji głównym celem

---

¹ Na przykład w 1967 r. zawarto umowę pomiędzy Polską a Algierią, regulującą kwestię współpracy kulturalnej (Dz.U. 1967 nr 12 poz. 49). W tym samym roku podobną umowę podpisano z Tunezją (Dz.U. 1967 nr 35 poz. 173).

polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej (RP) było dążenie do integracji ze strukturami europejskimi. Polskim władzom zależało przede wszystkim na wstąpieniu do Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO) i Unii Europejskiej (UE). Podobnie, jak w okresie poprzednim, Bliski Wschód nie budził ich szczególnego zainteresowania. Polska dyplomacja nie miała spójnego planu działania w tym regionie. Większą aktywność wykazywała jedynie w relacjach z Izraelem oraz poprzez udział w operacjach pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), m.in. na Wzgórzach Golan i w Libanie, a późniejszym czasie również poprzez wysłanie swojego kontyngentu wojskowego do Iraku.

Izrael – wyjątkowe relacje

Jedynym państwem, które budziło większe zainteresowanie polskiej dyplomacji był Izrael. Już w 1990 r. Polska zdecydowała się przywrócić zerwane w 1967 r. stosunki dyplomatyczne. Kooperacja polsko-izraelska była wyjątkowo intensywna i od lat 90. XX w. skokowo się rozwijała. Rosła wzajemna wymiana handlowa, kwitła współpraca wojskowa, polepszały się relacje kulturalne i naukowe. Bardzo intensywne były również kontakty polityczne². Polscy politycy, reprezentujący różne opcje polityczne, nie wahali się używać mocnych sformułowań. W kwietniu 2008 r. premier Donald Tusk przekonywał, że „Izrael nie znajdzie się w UE bardziej niezawodnego rzecznika jego bezpieczeństwa (...) niż w Polsce”³.

W tym samym czasie prezydent RP Lech Kaczyński zapewniał, że „Polska jest mocnym głosem broniącym prawa państwa Izrael i narodu żydowskiego do życia w bezpiecznych granicach” oraz deklarował, że „jest i będzie ona jednym z najbliższych sojuszników Izraela”⁴. Izraelczycy z kolei liczyli, że to właśnie nasz kraj będzie rzecznikiem ich interesów na forum wspólnotowym.

Polska nie spełniła oczekiwań Izraela, ale nawet jeśli nie popierała izraelskiej wizji ułożenia stosunków z sąsiadami to starała się zachować neutralność, wciąż jednak podkreślając życzliwość dla Państwa Żydowskiego⁵. Najlepiej stan relacji polsko-izraelskich opisują słowa Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego,

² Więcej o stosunkach polsko-izraelskich w tym czasie można znaleźć w opracowaniu Joanny Dyduch; Zob.: J. Dyduch, *Stosunki polsko-izraelskie w latach 1990–2009. Od normalizacji do strategicznego partnerstwa*, Warszawa 2010.

³ *Poland seeks to BOOT Israeli ties*, www.newsvote.bbc.co.uk, 23 VII 2009, za: J. Dyduch, *op.cit.*, s. 328.

⁴ *Kaczyński: Polska będzie popierać państwo Izrael*, Dziennik.pl, www.wiadomosci.dziennik.pl/polityka/artykuly/74210,kaczynski-polska-bedzie-popierac-izrael.html (21 XII 2016).

⁵ Więcej o relacjach polsko-izraelskich oraz polsko-palestyńskich można przeczytać w artykule: *Polska polityka wobec stron konfliktu izraelsko-palestyńskiego po przystąpieniu Polski do*

który w 2013 r. mówił: „Polska demokratyczna, niepodległa, będąca członkiem NATO i UE jest w dalszym ciągu zainteresowana budowaniem jak najlepszych i jak najżywszych relacji polsko-izraelskich”⁶.

Znaczenie wzajemnych polsko-izraelskich kontaktów podkreśla również fakt wspólnych posiedzeń rządów (tzw. konsultacje międzyrządowe), które odbywają się nieprzerwanie od 2011 r.⁷.

Polska dyplomacja wobec Palestyńczyków

Polska dyplomacja starała się także utrzymywać pozytywne relacje z drugą stroną konfliktu izraelsko-palestyńskiego. Pierwsze kontakty dyplomatyczne z Organizacją Wyzwolenia Palestyny (OWP), reprezentującą Palestyńczyków, nawiązano już w latach 70. XX w., zaś w 1988 r. Polska uznała proklamację niepodległego państwa palestyńskiego⁸. Oczywiście wtedy polska polityka była w zasadzie powieleniem radzieckich wzorców, ale po przełomie w 1989 r. relacje ze stroną palestyńską należy nadal uznać za poprawne.

Rozwijają się nadal kontakty polityczne. Dochodzi do spotkań na najwyższym szczeblu. W 2009 r. wizytę w Polsce złożył prezydent Autonomii Palestyńskiej Mahmud Abbas. Spotkał się on z zarówno z prezydentem L. Kaczyńskim, jak i z premierem D. Tuskiem⁹.

Od 2005 r. RP udziela również pomocy rozwojowej Palestyńczykom, a w 2009 r. polski minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski i minister spraw zagranicznych Palestyńskiej Władzy Narodowej Riad Al-Malki zdecydowali się podpisać pierwsze trzyletnie porozumienie ramowe o współpracy rozwojowej pomiędzy ministerstwem spraw zagranicznych RP i ministerstwem spraw zagranicznych Palestyńskiej Władzy Narodowej. Palestyna obecnie znajduje się wśród dziesięciu priorytetowych krajów partnerskich, do których adresowana jest polska pomoc rozwojowa¹⁰.

UE; Zob. M. Szydysz, *Polska polityka wobec stron konfliktu izraelsko-palestyńskiego po przystąpieniu Polski do UE*, „Dyplomacja i Bezpieczeństwo” 2014, nr 1, s. 167–180.

⁶ *Prezydenci Polski i Izraela o relacjach dwustronnych*, Prezydent RP, www.prezydent.pl/archiwum-bronislawa-komorowskiego/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,277,prezydenci-polski-i-izraela-o-relacjach-dwustronnych.html (21 XII 2016).

⁷ Formułę spotkań międzyrządowych Polska ma jeszcze tylko w relacjach z Niemcami i Francją.

⁸ www.ms.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/inne_kontynenty/bliski_wschod_afryka_pn/relacje_pl_bl_wschod_afryka_pn/palestyna (17 XII 2016).

⁹ *Prezydent: Polska chce pokoju na Bliskim Wschodzie*, Prezydent RP, www.prezydent.pl/archiwum-lecha-kaczynskiego/aktualnosci/rok-2009/art,9,214,prezydent-polska-chce-pokoju-na-bliskim-wschodzie.html (17 XII 2016).

¹⁰ *Palestyna, Polska Pomoc*, www.polskapomoc.gov.pl/Palestyna,22.html (17 XII 2016).

Współpraca gospodarcza z Autonomią Palestyńską jest bardzo ograniczona. Jedynym bardziej wyrazistym przejawem wzajemnych kontaktów jest turystyka. Polacy są jedną z liczniejszych grup przybywających do Palestyny (odwiedzają oni przede wszystkim Betlejem i Jerycho)¹¹.

W kontekście relacji z Izraelem i Palestyną należy wspomnieć, że RP jednoznacznie i zawsze popierała dialog i proces pokojowy między dwoma zwaśnionymi narodami. Nawet w swoich *expose* ministrowie spraw zagranicznych często podkreślali konieczność prowadzenia negocjacji pokojowych między zwaśnionymi stronami¹². Równie często robili to polscy politycy podczas swoich wizyt w Ziemi Świętej¹³. Niemniej jednak polskie władze w zasadzie nie proponowały własnych autorskich projektów zintensyfikowania procesu pokojowego¹⁴. Także nasz kraj nie włączał się czynnie w projekty unijne (np. Polska nie brała udziału w misji obserwacyjnej przeprowadzanej w ramach Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony w 2007 r.)¹⁵.

Także podczas sprawowania Prezydencji w UE (lipiec–grudzień 2011) polska dyplomacja nie podjęła żadnych działań, które miały na celu promowanie procesu pokojowego, choć Polska w jej trakcie wykazywała zainteresowanie regionem.

¹¹ www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/inne_kontynenty/bliski_wschod_afryka_pn/relacje_pl_bl_wschod_afryka_pn/palestyna (17 XII 2016).

¹² M.in. zob.: *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych Radosława Sikorskiego na temat polskiej polityki zagranicznej w 2011 roku*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/priorytety_polityki_zagr_2012_2016/expose2/expose2011/Informacja_Ministra_Spraw_Zagranicznych_o_zadaniach_polskiej_polityki_zagranicznej_w_2014_roku, MSZ RP, www.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/informacja_ministra_spraw_zagranicznych_o_zadaniach_polskiej_polityki_zagranicznej_w_2014_roku (27 XII 2016).

¹³ Przykładowo Prezydent Bronisław Komorowski w listopadzie 2013 r. mówił, że „Polska popiera zawarcie przez obie strony porozumienia pokojowego, opartego na zasadzie dwóch państw – żydowskiego państwa Izrael i państwa Palestyna, pokojowo współistniejących w bezpiecznych granicach”. Prezydent w Izraelu i na obszarze Palestyńskiej Władzy Narodowej”, Prezydent RP, www.prezydent.pl/archiwum-bronislawa-komorowskiego/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,276,prezydent-w-izraelu-i-na-obszarze-palestynskiej-wladzy-narodowej.html (27 XII 2016).

¹⁴ Dwukrotnie polska dyplomacja podnosiła rozwiązania, które miały zintensyfikować proces pokojowy. W 2002 r. szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego Marek Siwiec zgłosił propozycję Warszawy jako miejsca izraelsko-palestyńskich rozmów pokojowych; *USA dziękuje Polsce*, „Rzeczpospolita”, 19 IV 2002, za J. Dyduch, *Stosunki polsko-izraelskie w latach 1990–2009*, Warszawa 2010, s. 111; zaś w styczniu 2008 r. minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski, na spotkaniu z ambasadorami państw muzułmańskich, zaproponował powstanie palestyńsko-izraelskiego „Okrągłego Stołu”, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, www.msz.gov.pl/resourcel/0b97988b-209d-4ae1-9d83-f5e2c4c9a661:JCR (20 XII 2016).

¹⁵ J. Bury, *Polityka Polski wobec państw Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej*, „Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej” 2008, s. 261.

Obecność polskich wojsk w Iraku

Polska była jednym z tych krajów, które zdecydowały się wymiennie włączyć w amerykańską akcję w Iraku. Władze w Warszawie nie tylko politycznie poparły projekt obalenia reżimu Saddama Husajna ale również wysłały swój kontyngent wojskowy w ramach misji stabilizacyjnej. W szczytowym okresie zaangażowania (2004–2005) Polska utrzymywała w Iraku 2,5 tys. żołnierzy oraz objęła kontrolę nad jednym z czterech sektorów (Sektor Centralno-Północny), na jakie został podzielony Irak.

Polska misja wojskowa w Iraku zaczęła się stopniowo zmieniać z misji stabilizacyjnej w szkoleniową. Zmniejszała się także liczba polskich żołnierzy. Ostatecznie polscy żołnierze wycofali się z Iraku wraz z końcem 2011 r.

Polskie władze decydując na wysłanie żołnierzy liczyli na intratne kontrakty związane z odbudową zniszczonego kraju oraz na wzmocnienie międzynarodowej pozycji naszego państwa. Z dzisiejszej perspektywy można jednoznacznie stwierdzić, że tych celów nie udało się zrealizować.

Może dlatego w przyszłości polski rząd nie zdecydował się tak wymiennie wspomóc międzynarodowe misje, które realizowane były w regionie. Zgodnie z rezolucją 1973 Rady Bezpieczeństwa ONZ z marca 2011 r., część państw zachodnich rozpoczęło operację militarną w Libii¹⁶. Polskie władze postanowiły jednak nie podejmować aktywniejszej akcji, deklarując jedynie potencjalną możliwość udzielenia pomocy humanitarnej¹⁷.

Podobnie było w 2014 r., kiedy to Polska nie zdecydowała się realnie wspomóc, uformowanej pod przywództwem amerykańskim, koalicji państw walczących z tzw. Państwem Islamskim.

Pomoc dla chrześcijan

W wyniku toczonych w regionie wojen cierpiała ludność cywilna. Polska dyplomacja w szerszym zakresie zainteresowała się losem chrześcijan. W 2014 r. minister spraw zagranicznych R. Sikorski mówił, że Polska będzie „nawoływać do poszanowania praw mniejszości religijnych, zwłaszcza chrześcijan”¹⁸. Także

¹⁶ Operacja ta miała na celu ustanowienie zakazu lotów. W dniu 31 III 2011 r. pełną odpowiedzialność za działania wojskowe przejęło NATO.

¹⁷ TVN24, www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiate,2/koalicjanci-zaatakujaja-jeszcze-w-sobote,213159.html (21 XII 2016).

¹⁸ *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2014 roku, op.cit.*

jego następcą, minister Grzegorz Schetyna rok później wspominał o pomocy „ofiarom prześladowań religijnych, w tym chrześcijanom i jazydom”¹⁹.

Polska dyplomacja jednak już wcześniej podejmowała próby działania w obronie prześladowanych chrześcijan. W styczniu 2011 r. minister spraw zagranicznych R. Sikorski, wspólnie z szefami dyplomacji Włoch, Francji i Węgier, wystosował list do szefowej unijnej dyplomacji Catherine Ashton. Sygnatariusze listu domagali się „konkretnych inicjatyw Europy” w sprawie prześladowań chrześcijan i postulowali monitorowanie „kraj po kraju” sytuacji mniejszości chrześcijańskich²⁰.

Także polski parlament starał się włączyć w obronę prześladowanej ludności chrześcijańskiej. W grudniu 2011 r. powstał Parlamentarny Zespół Obrony Chrześcijan na Świecie. Jego zadaniem jest „bieżące monitorowanie sytuacji prześladowanych chrześcijan na świecie oraz – w miarę możliwości – przeciwdziałanie temu zjawisku”²¹. Wprawdzie Zespół został powołany do życia, by bronić chrześcijan na całym świecie, ale ze zrozumiałych względów zajmował się również problemami chrześcijan na Bliskim Wschodzie²².

Jednak najbardziej wyraźnym dowodem zajęcia się sprawą prześladowanych chrześcijan było przyjęcie przez polski sejm uchwały (X 2013) „w sprawie wyrażenia solidarności z prześladowanymi wspólnotami chrześcijańskimi na Bliskim Wschodzie, zwłaszcza w Syrii i Egipcie”. W swojej uchwale Sejm RP „wzywa społeczność międzynarodową do podjęcia odważnych działań w celu obrony chrześcijan przed eksterminacją (...) Współczesny świat nie może beczynnie przyglądać się, jak ludzie giną tylko dlatego, że chcą pozostać wierni swojej religii”. Poza tym polski sejm wzywał „polski rząd i dyplomację do wykorzystania każdego dostępnego forum, zwłaszcza w ramach Unii Europejskiej, by tę sprawę podnosić i szukać skutecznych metod obrony chrześcijan, także poprzez użycie dostępnych form pokojowego bojkotu krajów prześladowujących chrześcijan, który byłby dla nich ekonomicznie odczuwalny”. Co więcej posłowie obligowali „polski rząd i dyplomację do zainicjowania na forum międzynarodowym, a szczególnie w Unii Europejskiej, kroków na rzecz uwzględnienia w stanowisku dotyczącym

¹⁹ *Minister Grzegorz Schetyna o priorytetach polskiej dyplomacji*, MSZ RP, www.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/minister_grzegorz_schetyna_o_priorytetach_polskiej_dyplomacji (27 XII 2016).

²⁰ *Apel o obronę chrześcijan przez UE*, Polskie Radio, www.polskieradio.pl/5/3/Artyku-1/295659,Apel-o-obrone-chrzescijan-przez-UE (28 XII 2016).

²¹ *Parlamentarny Zespół Obrony Chrześcijan na Świecie*, Senat RP, www.senat.gov.pl/sklad/senatorowie/zespo-ly/parlamentarny,11,parlamentarny-zespol-obrony-chrzescijan-na-swiecie.html (28 XII 2016).

²² Przykładowo w październiku 2013 r. przedstawiciele Zespołu spotkali się z ambasadorem Syrii Idrisem Mayyem i rozmawiali o sytuacji chrześcijan w tym kraju; *Protokół siódmego posiedzenia Parlamentarnego Zespołu Obrony Chrześcijan na Świecie*, Senat RP, www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k8/senat/zespo-ly/obrony_chrzescijan/protokol7.pdf (28 XII 2016).

konfliktu w Syrii kwestii obrony chrześcijan, a także w perspektywie ewentualnego międzynarodowego rozstrzygnięcia toczącego się tam konfliktu”²³.

Uchwała w obronie chrześcijan na Bliskim Wschodzie została przyjęta olbrzymią większością głosów. Za jej przyjęciem głosowało 389 posłów, 31 było przeciw, zaś 5 wstrzymało się od głosu²⁴.

Problem uchodźców

Pobocznie z polityką Polski wobec Bliskiego Wschodu związany jest problem uchodźców. W latach 2014–2015 na obszar państw członkowskich UE przybyło około 1,5 mln imigrantów²⁵. Część z nich pochodziła z krajów Bliskiego Wschodu.

Jednym z pomysłów poradzenia sobie z problemem imigrantów była koncepcja ich relokacji w ramach państw unijnych. Rząd premier Ewy Kopacz ostatecznie zgodził się na przyjęcie przydzielonej mu kwoty uchodźców²⁶.

Polska prezydencja w Radzie UE (1 VII–31 XII 2011)

Polska dyplomacja większe zainteresowanie regionem wykazała jedynie podczas pełnienia swojej prezydencji w Unii Europejskiej. Wtedy to, jako jeden z priorytetów umieszczono wypracowanie mechanizmów wsparcia demokracji i rządów prawa w krajach „południowego sąsiedztwa”. Efektem tego działania była propozycja powołania do życia Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji (European Endowment for Democracy)²⁷.

---

²³ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 października 2013 r. w sprawie wyrażenia solidarności z prześladowanymi wspólnotami chrześcijańskimi na Bliskim Wschodzie, zwłaszcza w Syrii i Egipcie, Sejm RP, www.orka.sejm.gov.pl/proc7.nsf/uchwaly/1702_u.htm (28 XII 2016).

²⁴ Przeciwno uchwale głosowało 29 posłów Twojego Ruchu oraz jeden poseł niezrzeszony; Sejm wzywa do działań w obronie chrześcijan, www.deon.pl/wiadomosci/polska/art,19610,sejm-wzywa-do-dzialan-w-obronie-chrzescijan.html (28 XII 2016).

²⁵ Biuletyn Migracyjny, www.biuletynmigracyjny.uw.edu.pl/53-grudzien-2015/dane-na-temat-migrantow-i-uchodzcow-w-europie (28 XII 2016).

²⁶ Polska, podobnie jak inne kraje Grupy Wyszehradzkiej, była początkowo przeciwna przymusowej relokacji. Jednak ostatecznie wyraziła zgodę na proponowany podział; *Jest decyzja. Wiemy, ilu uchodźców przyjmie Polska*, Newsweek, www.newsweek.pl/swiat/uchodzczy-ilu-imigrantow-przyjmie-polska-decyzja-ue,artykuly,370974,1.html (28 XII 2016).

²⁷ www.ms.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/inne_kontynenty/bliski_wschod_afryka_pn/afryka_polnocna_i_bliski_wschod (21 XII 2016).

Fundusz ten rzeczywiście powstał. Jego otwarcie nastąpiło w maju 2013 r. Siedziba Funduszu mieści się w budynku dawnej polskiej ambasady w Brukseli, a na jego czele stanął polski wiceminister spraw zagranicznych Jerzy Pomianowski²⁸.

Europejski Fundusz na rzecz Demokracji ma za zadanie wspierać inicjatywy demokratyczne w krajach „południowego i wschodniego sąsiedztwa” (Algieria, Maroko, Tunezja, Libia, Egipt, terytoria palestyńskie, Jordania, Liban, Syria, Białoruś, Ukraina, Mołdawia, Azerbejdżan, Gruzja i Armenia). Na jego funkcjonowanie do 2016 r. miano przeznaczyć około 26 mln Euro. Jednym z najpoważniejszych darczyńców, obok Szwecji i Danii, była Polska. Już w 2013 r. o wsparcie Funduszu aplikowano ok. 500 razy. Najwięcej wniosków pochodziło z Ukrainy i Egiptu²⁹. Do grudnia 2016 r. pomoc Funduszu otrzymały 333 projekty³⁰.

Promowanie polskiego modelu demokratyzacji

Idea powołania do życia Funduszu wpisywała się dobrze w przekonanie polskich władz, które starały się pokazywać polski proces transformacji jako modelowy sposób wchodzenia na drogę demokracji i budowy społeczeństwa obywatelskiego. Temu działaniu służyły różnego rodzaju inicjatywy. Do najbardziej medialnych należało zorganizowanie wizyty w Tunisie (IV 2011) byłego prezydenta Lecha Wałęsy. Pierwszy przywódca „Solidarności” dzielił się z nowymi władzami tunezyjskimi swoimi doświadczeniami z okresu polskiej transformacji³¹.

Polska dyplomacja organizowała również mniej spektakularne wydarzenia. We wrześniu 2011 r. do Polski przybyła grupa rewolucjonistów z Tunezji i Egiptu. Podczas kilkudniowego pobytu goście z północnej Afryki spotykali się z polskimi politykami i samorządowcami oraz zbierali informację o zasadach funkcjonowania demokratycznego państwa³².

²⁸ *Europejski Fundusz na rzecz Demokracji (EED) gotowy do działania*, MSZ RP, www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/polska_pomoc/europejski_fundusz_na_rzecz_demokracji_eed_gotowy_do_dzialania (21 XII 2016).

²⁹ Do lutego 2014 r. realizowano 37 projektów i przygotowywano do realizacji kolejnych 15; *UE/ Fundusz na rzecz demokracji bez wsparcia finansowego dużych krajów*, *Depesza PAP*, 10 II 2014, MSZ RP, www.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/msz_w_mediach/ue_fundusz_na_rzecz_demokracji_bez_wsparcia_finansowego_duzych_krajow_depesza_pap_10_02_2014 (21 XII 2016).

³⁰ *We support* <https://www.democracyendowment.eu/we-support/?country=> (21 XII 2016).

³¹ D. Pszczołkowska *Wałęsa uczy Tunezję demokracji*, „Gazeta Wyborcza”, http://wyborcza.pl/1,76842,9511357,Walesa_uczy_Tunezje_demokracji.html?disableRedirects=true (21 XII 2016).

³² *Opozycjoniści z Tunezji i Egiptu uczą się demokracji w Polsce*, Onet.pl, www.wiadomosci.onet.pl/kraj/opozycjonisci-z-tunezji-i-egiptu-ucza-sie-demokracji-w-polsce/5mdz3 (21 XII 2016).

Polskie projekty związane z promowaniem demokracji przybierały również formy cykliczne. Do tego rodzaju przedsięwzięć można zaliczyć „Warszawski Dialog na rzecz Demokracji”. W grudniu 2016 r. miała mieć miejsce jego piąta edycja³³. Promowaniu wartości demokratycznych służy również Fundacja Solidarności Międzynarodowej. Została ona powołana do życia przez prezydenta RP pod koniec lat 90. XX w. (jako Polska Fundacja Międzynarodowej Współpracy na rzecz Rozwoju „Wiedzieć Jak”). Zawiesiła ona swoją działalność w 2005 r. i została ponownie reaktywowana przez ministra spraw zagranicznych w 2011 r. Fundacja wspiera liczne projekty realizowane przez polskie organizacje pozarządowe we współpracy z partnerami lokalnymi z zagranicy w różnych państwach świata. Jednym jest Tunezja³⁴. W latach 2012–2015 Fundacja wsparła w tym kraju 15 inicjatyw³⁵.

Dochodzi również do współpracy o społecznym wymiarze. Kooperują ze sobą miasta i regiony z Polski i Bliskiego Wschodu. Iracki Kurdyjski Region Autonomiczny współpracuje z Małopolską, Wielkopolską i Podkarpaciem. Ponadto Kraków ma umowę o kooperacji z Ammanem, Czeladź z Irbidem, Kętrzyn z palestyńskim Jerychem, a Częstochowa z Betlejem³⁶.

Polska pod rządami Prawa i Sprawiedliwości (PiS)

Utworzenie w listopadzie 2015 r. rządu premier B. Szydło, co było konsekwencją zwycięstwa wyborczego partii Prawo i Sprawiedliwość (PiS), doprowadziło do zmian także w polityce zewnętrznej. Pewną nadzieję na zintensyfikowanie polskiej obecności w regionie wiązała się z osobą nowego ministra spraw zagranicznych. Został nim Witold Waszczykowski. Znał on doskonale problemy regionu, ponieważ w latach 1999–2002 pełnił funkcję ambasadora Polski w Teheranie, a później przez kilka lat był zastępcą dyrektora Departamentu Afryki i Bliskiego Wschodu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych (MSZ).

Priorytety polskiej polityki zagranicznej zostały przedstawione przez nowego ministra w sejmowym *expose* w styczniu 2016 r. W dwóch częściach swojego

³³ *Rusza piąta edycja Warszawskiego Dialogu na rzecz Demokracji*, MSZ RP, www.msz.gov.pl/pl/p/wdd_pl/aktualnosci/rusza_piata_edycja_warszawskiego_dialogu_na_rzecz_demokracji (21 XII 2016).

³⁴ *O fundacji*, www.solidarityfund.pl/pl/fundacja1/o-fundacji (21 XII 2016).

³⁵ *Tunezja*, www.solidarityfund.pl/pl/opisy-projektow-2013/wg-krajow-2/tunezja (21 XII 2016).

³⁶ *Afryka i Bliski Wschód*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/inne_kontynenty/bliski_wschod_afryka_pn/afryka_pn/polnocna_i_bliski_wschod (21 XII 2016).

wystąpienia nawiązał on do sytuacji na Bliskim Wschodzie. Minister, opisując wyzwania stojące przed polską polityką zagraniczną, mówił o trzech kryzysach, które dotknęły Europę. Drugim z nich, jego zdaniem, jest kryzys sąsiedztwa europejskiego: „W sąsiedztwie południowym te same lub podobne zjawiska (korupcja oraz brak konsekwentnych reform polityczno-ustrojowych i wolnorynkowych – M.Sz.) doprowadziły do zapaści takich państw jak Syria i Libia oraz zachwiały stabilnością wielu innych krajów. Bliski Wschód pogrąża się w chaosie. Cierpi na tym bliskowschodni proces pokojowy. Na południe od Europy największymi problemami są dziś konflikty zbrojne, terroryzm, rozkład struktur państwowych. Narastającym problemem jest potężna fala migracji zarobkowej i uchodźców. Konieczne są działania dostosowujące polską politykę zagraniczną i politykę bezpieczeństwa także do tych wyzwań. Chcę jednak podkreślić, że polska dyplomacja, używając również instrumentów pomocy rozwojowej, aktywnie włączając się w rozwiązywanie problemów Afryki i Bliskiego Wschodu, będzie dążyła do utrzymania właściwej równowagi między zaangażowaniem naszych partnerów i sojuszników z NATO i UE w zapobieganie i rozwiązywanie problemów w sąsiedztwie wschodnim i południowym”³⁷.

W kolejnym fragmencie *expose* minister Waszczykowski starał się przedstawić pomysły na politykę swojego rządu wobec państw Bliskiego Wschodu, stwierdzając, iż „Interesy ekonomiczne, a także starania na rzecz uzyskania poparcia dla naszej kandydatury do Rady Bezpieczeństwa ONZ, wymagają zwiększenia aktywności polskiej dyplomacji w Afryce i na Bliskim Wschodzie. W zależności od rozwoju sytuacji rozważamy wznowienie działalności naszych placówek w Bagdadzie, Damaszku i Trypolisie. Wykorzystując bliskie relacje z władzami izraelskimi, jak i palestyńskimi będziemy też wspierać międzynarodowe wysiłki w celu wznowienia dialogu w ramach bliskowschodniego procesu pokojowego. Utrzymujące się zainteresowanie polskich turystów wyjazdami do Egiptu i Tunezji stawia te kraje w gronie naszych ważnych partnerów. Jako istotny partner gospodarczy utrwała swoją pozycję Algieria. Na większe zainteresowanie z naszej strony zasługują stabilne polityczne i wpływowe w swoim otoczeniu Maroko i Jordania – państwa posiadające uprzywilejowany status w stosunkach z UE i oferujące konkretne korzyści dla polskich firm. Polska pozostanie ważnym partnerem również dla państw Zatoki Perskiej. W roku 2016 podejmiemy zabiegi na rzecz pozyskania dla Polski poważnych inwestycji z państw tego regionu. Do głównych zadań należy pogłębienie współpracy z Arabią Saudyjską i Katarom,

³⁷ Informacja Ministra Spraw Zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2016 roku, MSZ RP, www.msz.gov.pl/pl/ministerstwo/minister/wystapienia/informacja_ministra_spraw_zagranicznych_o_zadaniach_polskiej_polityki_zagranicznej_w_2016_roku (27 XII 2016).

państwami o istotnym znaczeniu dla dywersyfikacji dostaw energii do Polski. Bardzo duży potencjał widzimy w rozwoju stosunków z Iranem, wobec którego Unia Europejska zniosła niedawno sankcje ekonomiczne. Szczególne miejsce na mapie polskich interesów na Bliskim Wschodzie zachowują Zjednoczone Emiraty Arabskie – nasz najważniejszy kontrahent w świecie arabskim³⁸.

Tak wyznaczone kierunki polskiej polityki zagranicznej na Bliskim Wschodzie nie różniły się od działań podejmowanych przez poprzednie rządy. Warto jednak podkreślić fakt, że polskiej polityce wobec regionu po raz pierwszy poświęcono tak dużo miejsca w *expose* polskiego ministra spraw zagranicznych. Poprzednicy Witolda Waszczykowskiego, R. Sikorski, jak i jego następca G. Schetyna, w swoich wystąpieniach na ogół sytuację na Bliskim Wschodzie opisywali dość pobieżnie³⁹. Co ciekawe, również częściej podkreślali konieczność podejmowania konkretnych działań przez UE. Dla przykładu minister Sikorski w 2011 r. twierdził: „Problem Bliskiego Wschodu jest testem dla tworzącej się wspólnej polityki zagranicznej. Unia musi mówić spójnym głosem, który będzie słyszalny w całym jej sąsiedztwie. Musi też skutecznie używać swych funduszy dla promocji demokracji i praw człowieka⁴⁰. Podobnie mówił w 2014 r. minister Schetyna: „Wojna ogarnęła Irak, Syrię, walki toczą się u granic Turcji, krwawiącą raną staje się Libia. Polska poczuwa się do współodpowiedzialności za bezpieczeństwo europejskie. Nie będziemy przyrykać oczu na płynące z Południa zagrożenie terroryzmem, katastrofami humanitarnymi, zakłócaniem dostaw surowców energetycznych, aktami prześladowań i zbrodni wojennych w stosunku do mniejszości religijnych czy etnicznych. Bezpieczeństwo Europy jest jedno i niepodzielne. Gotowi jesteśmy umacniać je wspólnie z naszymi sojusznikami także na południowych rubieżach, w myśl zasady *jeden za wszystkich, wszyscy za jednego*⁴¹.

W swoim wystąpieniu, w kontekście Bliskiego Wschodu, minister Waszczykowski mniej akcentował znaczenie Unii. Ma się wrażenie, że postawił on na bardziej samodzielną politykę Polski w tym regionie.

Niejako potwierdził on to w swoim kolejnym *expose*, w lutym 2017 r., kiedy to podkreślał, że RP silniej otwiera się na współpracę z krajami Azji, Afryki i Bliskiego Wschodu⁴².

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych Radosława Sikorskiego na temat polskiej polityki zagranicznej w 2011 r., op. cit.*

⁴¹ *Minister Grzegorz Schetyna o priorytetach polskiej dyplomacji, op.cit.*

⁴² *Minister Witold Waszczykowski o priorytetach polskiej dyplomacji w 2017 roku*, 9 II 2017, MSZ RP, www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/aktualnosci/wiadomosci/minister_witold_waszczykowski_o_priorytetach_polskiej_dyplomacji_w_2017_roku (13 II 2017).

Polska polityka wobec Izraela

Relacje polsko-izraelskie nadal można uznać za bardzo dobre. Charakter wzajemnych stosunków podkreśla udział prezydenta RP w uroczystościach pogrzebowych Szymona Peresa oraz wizyta polskiego rządu w Izraelu, w ramach konsultacji międzyrządowych, która miała miejsce w listopadzie 2016 r. w ramach konsultacji międzyrządowych. Obok premier Beaty Szydło uczestniczyli w nich przedstawiciele Ministerstwa Rozwoju, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁴³.

Spotkania przedstawicieli rządów koncentrowały się wokół konieczności walki z antysemityzmem, współpracy gospodarczej oraz kwestii zabezpieczeń społecznych. Polska premier mówiła o długoletniej historii relacji polsko-żydowskich. Jak twierdziła, „na podstawie wspólnej przeszłości powinniśmy budować przyszłość”. Szczególnie istotne dla obu stron były kwestie współpracy gospodarczej. W jej ramach ma powstać wspólne polsko-izraelskie Forum Innowacyjne⁴⁴.

Premier Szydło zwróciła również uwagę na problem związany z izraelską młodzieżą odwiedzającą Polskę, stwierdzając, iż „Chcemy, żeby młodzież odwiedzała nie tylko te tradycyjne historyczne miejsca, ale poznawała Polskę nowoczesną i miała możliwości zapoznawania się z bezpiecznym i dobrze rozwijającym się pięknym krajem”⁴⁵.

Jak już wspomniano, kwestie współpracy gospodarczej były istotne także dla poprzednich polskich gabinetów. Nie inaczej było ze sprawą wizyt izraelskiej młodzieży. Już od ponad dekady polskie władze podkreślały konieczność zaprezentowania im szerszego kontekstu polsko-żydowskich relacji⁴⁶.

Wymiernym efektem polsko-izraelskiej współpracy było podpisanie dwóch umów. W październiku 2016 r. sygnowano *Umowę o współpracy w zakresie przemysłowych prac badawczo-rozwojowych*⁴⁷, a w listopadzie 2016 r., podczas wizyty w Izraelu minister rodziny, pracy i polityki społecznej, Elżbieta Rafalska

⁴³ Premier Beata Szydło w Izraelu: Na podstawie wspólnej przeszłości możemy budować przyszłość, Premier RP, www.premier.gov.pl/wydarzenia/aktualnosci/premier-beata-szydlo-w-izraelu-na-podstawie-wspolnej-przeszlosci-mozemy.html (27 XII 2016).

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ Izraelska młodzież przybywa do Polski przede wszystkim aby oddać hołd pomordowanym przez Niemców Żydom w obozach zagłady. Polskie władze od lat 90. XX w. zabiegały aby te wizyty nie ograniczały się jedynie do zobaczenia obozów koncentracyjnych, ale obejmowały również, na przykład, spotkania z polską młodzieżą.

⁴⁷ M.P. 2016 poz. 176.

podpisała *Umowę o zabezpieczeniu społecznym*. Ma ono na celu zapewnienie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, funkcjonujących w Polsce i Izraelu.

Dobre kontakty z Izraelem potwierdziła wizyta w Izraelu prezydenta Polski, która miała miejsce w styczniu 2017 r. Podczas spotkania z prezydentem Rivlinem Andrzej Duda mówił: „Dziś, Panie Prezydencie, od wielu, wielu lat Polskę i Izrael łączą serdeczne relacje. Polska jako państwo zawsze sprzyjała Izraelowi i chcę zapewnić, że nadal sprzyja. Cieszy mnie rozwijająca się współpraca, zwłaszcza w elementach nowoczesnej gospodarki, w elementach nowoczesnej technologii (...) Cieszę się bardzo z trzecich konsultacji międzyrządowych, które miały miejsce w drugiej połowie listopada zeszłego roku (...) Chciałbym jeszcze raz potwierdzić, że Polska przede wszystkim sprzyja z jednej strony Izraelowi, ale z drugiej strony także sprzyja cały czas w bardzo silny sposób procesowi pokojowemu tutaj, na Bliskim Wschodzie”⁴⁸. Prezydent RP również podkreślał znaczenie historii we wzajemnych relacjach. Podczas otwierania wystawy w centrum im Menachima Begina poświęconej Żydom, służącym w polskim wojsku, mówił: „Polaków i Żydów łączy wielowiekowe dziedzictwo współistnienia w Rzeczypospolitej, gdzie razem budowaliśmy pomyślność naszych narodów i w obronie której wiele razy stawaliśmy ramię w ramię”. Później dodawał „otwierana dzisiaj wystawa przypomina o wspólnych doświadczeniach historycznych, które łączą narody polski i żydowski, oraz o wartościach, które stanowią fundament naszej przyjaźni, takich jak wolność, bezpieczeństwo, tolerancja, wzajemny szacunek, solidarność i przyjaźń”⁴⁹.

Stosunki polsko-palestyńskie

Także relacje ze stroną palestyńską należy uznać za intensywne. We wrześniu 2016 r. doszło do wizyty prezydenta Autonomii Palestyńskiej w Polsce. Prezydent Abbas spotkał się z głową Państwa Polskiego. Podczas tego spotkania prezydent Duda zapewniał, że zakończenie konfliktu izraelsko-palestyńskiego „leży Polsce na sercu” i dodawał, że „Polska będzie zabiegała, aby konflikt izraelsko-palestyński został rozwiązany”. Jego zdaniem celem procesu pokojowego jest istnienie

⁴⁸ *Wystąpienie Prezydenta RP podczas konferencji z Prezydentem Izraela*, 17 I 2017, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/art,142,wystapienie-prezydenta-rp-podczas-konferencji-z-prezydentem-izraela.html (13 II 2017).

⁴⁹ *Wystąpienie Prezydenta w Centrum im. Begina w Jerozolimie*, 18 I 2017, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,149,drugi-dzien-wizyty-w-izraelu-i-palestynie.html (13 II 2017).

w przyszłości dwóch państw, koegzystujących ze sobą, a przede wszystkim zapewniających bezpieczeństwo swoim obywatelom⁵⁰.

Podczas spotkania obaj prezydenci rozmawiali także o powstaniu polsko-palestyńskiej strefy gospodarczej w Palestynie i współpracy kulturalnej obu podmiotów. Prezydent Andrzej Duda zapewnił też, że Polska nadal będzie kontynuowała udzielanie pomocy rozwojowej Palestynie oraz poruszył problem uchodźców w Libanie i Jordanii⁵¹.

Zainteresowanie rozwiązaniem konfliktu izraelsko-palestyńskiego podkreśla również udział polskiego ministra spraw zagranicznych na spotkaniu w Paryżu. W czerwcu 2016 r., na wniosek francuskiej dyplomacji, zorganizowano spotkanie ministerialne poświęcone izraelsko-palestyńskiemu procesowi pokojowemu. Obok przedstawicieli Francji uczestniczyli w nim również: Sekretarz Generalny ONZ Ban Ki-Moon, Wysoki Przedstawiciel UE do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa Federica Mogherini, Sekretarz Generalny Ligi Państw Arabskich Nabil Al-Arabi, sekretarz stanu USA John Kerry oraz ministrowie spraw zagranicznych m.in.: Senegal, Egiptu, Arabii Saudyjskiej, Maroka, Jordanii, Kanady, Włoch, Indonezji, Norwegii, Holandii, Szwecji, Szwajcarii, Polski oraz Czech⁵².

Prezydent RP także podczas swojej wizyty w Izraelu i Palestynie często podkreślał konieczność zawarcia porozumienia pokojowego. W trakcie spotkania z prezydentem Abbasem zaznaczał, że „przyszłość musi zostać rozstrzygnięta w negocjacjach pomiędzy władzami Palestyny i Izraela. Tylko wzajemne ułożenie relacji pomiędzy władzami, ale przy akceptacji zarówno społeczeństwa Izraela, jak i Palestyny, może przynieść trwałą pokój”. Poza tym prezydent Polski deklarował: „Wpieramy dążenia pokojowe ze wszystkich sił jako Polska. Zarówno Izrael, jak i Palestyna mogą liczyć na Polskę. My nie mamy żadnych interesów w tej części świata, jesteśmy tutaj absolutnie neutralni. Staramy się obiektywnie oceniać sytuację”⁵³.

Bardzo podobnie prezydent Duda mówił otwierając polsko-izraelską konferencję poświęconą współpracy naszych krajów na arenie międzynarodowej. Podczas tego przemówienia została wyłożona polska wizja rozwiązania konfliktu:

⁵⁰ *Wizyta prezydenta Palestyny*, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,335,wizyta-prezydenta-palestyny.html (27 XII 2016).

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² Efektem inicjatywy było przyjęcie propozycji powołania do życia Specjalnego Uprzywilejowanego Partnerstwa z UE, wdrożenia elementów Arabskiej Inicjatywy Pokojowej oraz wkładu w sektor gospodarczy i bezpieczeństwa w Strefie Gazy; *Minister Witold Waszczykowski na konferencji poświęconej bliskowschodniemu procesowi pokojowemu*, www.msz.gov.pl/pl/c/MOBILE/aktualnosci/wiadomosci/minister_witold_waszczykowski_na_konferencji_poswieconej_bli-skowschodniemu_procesowi_pokojowemu_1 (27 XII 2016).

⁵³ „*Pokój między Izraelem a Palestyną tylko dzięki porozumieniu stron*”, 18 I 2017, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,150,pokoj-miedzy-izraelem-a-palestyna-tylko-dzieki-porozumieniu-stron.html (13 II 2017).

„Rzeczpospolita Polska ma świadomość, że dla Izraela podstawowym wyzwaniem w regionie Bliskiego Wschodu pozostają relacje ze stroną palestyńską. Niezmiennie wyrażamy poparcie dla inicjatyw mających na celu wypracowanie dwupaństwowego modelu pokojowej koegzystencji. Wierzymy, że wznowienie rozmów pokojowych jest możliwe, jednakże bez narzucania konkretnych rezultatów, które winny zostać wypracowane na drodze bezpośrednich negocjacji. Wynikający z nich trwałą pokój powinien uwzględniać interesy obydwu stron, w tym bezpieczeństwo państwa żydowskiego, uznanie Izraela przez kraje arabskie, a także pełną normalizację stosunków z nimi”⁵⁴.

Kooperacja z innymi państwami regionu

W ostatnim roku doszło także pewnych działań, które potwierdzały zapowiadaną przez ministra Waszczykowskiego współpracę z innymi państwami regionu. Najintensywniejsze relacje RP miała z Jordanią. Prezydent Duda z królem Jordanii Abdullahem II spotykał się już trzykrotnie. Do pierwszego spotkania doszło w Nowym Jorku, podczas wizyty obu głów państwa na plenarnym posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego ONZ. W sierpniu 2016 r. nieoficjalną wizytę w Polsce złożył król Abdullah, a w listopadzie 2016 r. prezydent Polski przyjechał do Ammanu.

Królestwo Haszymidzkie odwiedził również w lipcu 2016 r. minister Waszczykowski. Spotkania polskich polityków z jordańskimi władzami z całą pewnością umacniają wzajemne polityczne relacje. Kooperacja Warszawy i Ammanu przybiera także coraz bardziej konkretny wymiar. W Jordanii znajduje się polska misja szkoleniowa, składająca się z 12 żołnierzy, którzy służą w centrum analiz wywiadowczych – The King Abdullah II Special Operations Training Center w Ammanie⁵⁵. Dochodzi także do rozwinięcia naszej współpracy ekonomicznej. Podczas wizyty prezydenta Dudy w Jordanii przyjęto wstępne ustalenia w zakresie rozwoju przemysłu zbrojeniowego⁵⁶.

⁵⁴ *Wystąpienie podczas polsko-izraelskiego seminarium*, 19 I 2017, Prezydent RP, <http://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/art,147,wystapienie-prezydenta-podczas-polsko-izraelskiego-seminarium.html> (13 II 2017).

⁵⁵ *Wizyta szefa polskiej dyplomacji w Jordańskim Królestwie Haszymidzkim*, MSZ RP, www.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/wizyta_szefa_polskiej_dyplomacji_w_jordanskim_krolestwie_haszymidzkim;jsessionid=9D84937C7FC48F3F3A22635011F23DE8.cmsap5p (28 XII 2016).

⁵⁶ *„Są wstępne ustalenia dotyczące współpracy z Jordanią”*, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wizyty-zagraniczne/art,128,sa-wstepne-ustalenia-dotyczace-wspolpracy-z-jordania.html (28 XII 2016).

Duże znaczenie dla Polski ma również Turcja. Minister Waszczykowski podczas swojego *expose* w lutym 2017 r. podkreślał znaczenie tzw. trójkąta flanki wschodniej, składającego się z Polski, Rumunii i Turcji. Szef polskiej dyplomacji mówił również o znaczeniu Turcji w kontekście europejskich planów rozwiązania kryzysu migracyjnego oraz wyrażał nadzieję, że „naszym tureckim sojusznikom uda się utrzymać właściwą równowagę pomiędzy poszanowaniem zasad państwa prawa, a koniecznością stanowczego przeciwstawienia się terroryzmowi”⁵⁷.

Mniej intensywne relacje mieliśmy z innymi państwami Bliskiego Wschodu. We wrześniu 2016 r. Polskę odwiedził ojciec emira Kataru Szejek Hamad bin Khalifa Al Thani. Podczas rozmów poruszano kwestie współpracy pomiędzy oboma państwami, a szejek – w imieniu Emira – przekazał prezydentowi Dudzie zaproszenie do odbycia wizyty w Katarze⁵⁸.

W listopadzie 2016 r. doszło również do wizyty w Polsce wiceprezydenta Iranu – Ali Akbar Salehi’ego. Spotkał się on m.in. z Prezydentem RP, z którym rozmawiał o możliwości rozwoju relacji gospodarczych oraz o współpracy w zakresie naukowych badań nuklearnych⁵⁹.

O ożywieniu w relacjach gospodarczych z krajami regionu mówił również minister Waszczykowski podczas swojego *expose* w lutym 2017 r. Podczas pełnienia przez niego funkcji ministra doszło do wzrostu obrotów handlowych z Arabią Saudyjską i Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi. W tym czasie gazoport w Świnoujściu otworzył się na dostawy katarskiego gazu, a do portu w Gdańsku dotarły pierwsze tankowce z irańską ropą naftową⁶⁰.

Wojna z tzw. Państwem Islamskich

Polskie władze zdecydowały się również na wsparcie koalicji działającej przeciwko tzw. Państwu Islamskiemu. Na dzień dzisiejszy Prezydent RP zgodził się, na wniosek premiera, wysłać do Kuwejtu Polski Kontyngent Wojskowy (PKW) o liczebności do 150 żołnierzy i pracowników wojska. Natomiast w Iraku będzie

⁵⁷ *Minister Witold Waszczykowski o priorytetach polskiej dyplomacji w 2017 roku*, 9 II 2017, www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/aktualnosci/wiadomosci/minister_witold_waszczykowski_o_priorytetach_polskiej_dyplomacji_w_2017_roku (13 II 2017).

⁵⁸ *Spotkanie z ojcem Emira Państwa Katar*, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,348,spotkanie-z-ojcem-emira-panstwa-katar.html (28 XII 2016).

⁵⁹ *Spotkanie Prezydenta RP z wiceprezydentem Iranu*, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,396,spotkanie-prezydenta-z-.html (28 XII 2016).

⁶⁰ *Minister Witold Waszczykowski o priorytetach polskiej dyplomacji w 2017 roku*, 9 II 2017, MSZ RP, www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/aktualnosci/wiadomosci/minister_witold_waszczykowski_o_priorytetach_polskiej_dyplomacji_w_2017_roku (13 II 2017).

stacjonowało do 60 żołnierzy. W skład PKW w Kuwejcie będą wchodziły m.in. cztery samoloty F-16, wyposażone w zasobniki rozpoznawcze DB 110. W ramach operacji „Inherent Resolve” będą one realizować zadania lotnicze w zakresie rozpoznania. W skład kontyngentu w Iraku weszły siły wydzielone z Wojsk Specjalnych, a do ich głównych zadań należy doradztwo i szkolenie sił specjalnych tego państwa⁶¹.

Znaczenie polskiego zaangażowania wojskowego w regionie podkreślił również minister Waszczykowski w swoim dorocznym *expose*. Stwierdził w nim m.in., że stabilizacja sąsiedztwa europejskiego „jest dla Polski zadaniem o kluczowym znaczeniu”⁶².

Pomoc chrześcijanom

Podobnie jak w poprzednich latach polska dyplomacja starała się również pomagać prześladowanym chrześcijanom. W swoim *expose* minister Waszczykowski mówił o „obronie mniejszości religijnych, a szczególnie chrześcijan”⁶³. O prawach chrześcijan wspominał również prezydent Duda na spotkaniu z prezydentem Abbasem⁶⁴. Nadal też działa Parlamentarny Zespół Obrony Chrześcijan na Świecie⁶⁵.

O tym, że dla polskich władz nie są obce problemy chrześcijan na Bliskim Wschodzie przypominają również kongresy w ich obronie. Dotychczas, z inicjatywy posła do Parlamentu Europejskiego prof. Ryszarda Legutki oraz Papińskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie odbyły się dwa takie spotkania (2015, 2016). Honorowy patronat na nimi objął prezydent Andrzej Duda, który do uczestników spotkania wystosował również list. Napisał w nim m.in., że „na naszych, współczesnych, oczach martyrologia, która towarzyszyła początkom religii chrześcijańskiej, przestała być jedynie dawno minioną przeszłością. Takiego samego dramatu doświadczają obecnie coraz liczniejsi mieszkańcy Bliskiego Wschodu, Afryki i Azji. Łamanie wolności sumienia,

⁶¹ Prezydent RP postanowił o użyciu PKW w Kuwejcie i Iraku, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,255,prezydent-rp-postanowil-o-uzyciu-pkw-w-kuwejcie-i-iraku.html (28 XII 2016).

⁶² Minister Witold Waszczykowski o priorytetach polskiej dyplomacji w 2017 roku, *op.cit.*

⁶³ Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2016 roku, *op. cit.*

⁶⁴ Wizyta prezydenta Palestyny, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,335,wizyta-prezydenta-palestyny.html (28 XII 2016).

⁶⁵ Aktualnie w jego skład wchodzi 12 senatorów i jeden poseł; Parlamentarny Zespół Obrony Chrześcijan na Świecie, Sejm RP, www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/agent.xsp?symbol=SKLADZESP&Zesp=375 (27 XII 2016).

szukany i zastraszanie, bezkarne grabieże, akty gwałtu i przemocy, deportacje i wypędzenia, wreszcie męczeństwo z powodu wiary – są każdego dnia udziałem chrześcijańskiej społeczności w bardzo wielu miejscach świata”. Dodawał również: „uważam, że cały cywilizowany świat, uznający powszechność praw człowieka, nie może zgadzać się na takie traktowanie bliźnich. Nie możemy obojętnie milczeć wobec cierpienia chrześcijan, mordowanych w imię fanatyzmu religijnego i politycznego. Musimy pamiętać i winniśmy czynić, co tylko znajduje się w naszej mocy, aby poskramiać wszelkie zbrodnicze zapędy i zapobiegać kolejnym ofiarom”⁶⁶.

O konieczności wsparcia dla chrześcijan prezydent mówił również podczas spotkania z Grecko-Prawosławnym Patriarchą Antiochii i Całego Wschodu – Janem X. Przypominał również postawę naszego państwa, które „popiera międzynarodowe inicjatywy na rzecz rozwiązania kryzysu w Syrii, dostrzegając potrzebę wznowienia rozmów w Genewie”⁶⁷.

Najbardziej doniosłe znaczenie miało jednak przemówienie Prezydenta RP podczas dorocznej sesji na ONZ. W październiku 2015 r. mówił on: „niestety, jedno nie zmienia się od setek lat: w różnych częściach świata, przy okazji różnych konfliktów, systematycznie ograniczana jest wolność sumienia i wyznania. Członkowie mniejszości religijnych, zwłaszcza chrześcijanie, narażeni są na prześladowania. Na Bliskim Wschodzie liczba aktów przemocy wobec przedstawicieli kościołów chrześcijańskich rośnie w zastraszającym tempie. Nie zapominamy też o ciężkim losie społeczności jazydów, mordowanych i wypędzanych ze swoich rodzinnych ziem. Polska apeluje do społeczności międzynarodowej o podjęcie zdecydowanych działań w celu ochrony praw mniejszości religijnych”⁶⁸.

Problem uchodźców

Rząd PiS musiał się również zmierzyć z wyzwaniem związanym z koniecznością realizacji obietnicy relokacji uchodźców. Nowe władze od samego początku

---

⁶⁶ *List prezydenta na II Europejskim Kongresie w Obronie Chrześcijan*, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/inne/art,286,list-prezydenta-na-ii-europejskim-kongresie-w-obronie-chrzescijan.html (28 XII 2016).

⁶⁷ *Spotkanie z Grecko-Prawosławnym Patriarchą Antiochii i Całego Wschodu*, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,318,spotkanie-z-grecko-prawoslawnym-patriarcha-antiochii-i-calego-wschodu.html (28 XII 2016).

⁶⁸ *Wystąpienie Prezydenta RP na 70. sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych*, Prezydent RP, www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/wystapienia/art,11,-wystapienie-prezydenta-rp-w-debacie-generalnej-70-sesji-zgromadzenia-ogolnego-narodow-zjednoczonych.html (28 XII 2016).

sprzeciwiały się temu pomysłowi. Przez dłuższy czas ważyła się kwestia, czy struktury unijne będą karać te państwa, które nie zdecydują się na przyjęcie imigrantów. Do końca grudnia 2016 r. polski rząd nie zdecydował się na realizację projektu relokacji⁶⁹.

Polski parlament poparł działania władz. W październiku 2016 r. podjęto uchwałę, w której stwierdzono, że relokacja uchodźców jest niezgodna z unijną zasadą pomocniczości⁷⁰. Została ona przyjęta przy jednym głosie wstrzymującym (poparło ją 431 posłów)⁷¹.

Pomoc humanitarna i rozwojowa

Polska od kilku lat w coraz poważniejszy sposób angażuje się w pomoc rozwojową i humanitarną. W listopadzie 2016 r. minister Waszczykowski wspominał, że nasz rząd przeznaczą na pomoc humanitarną już około 40 milionów PLN. Dodawał, że jest ona głównie kierowana na Bliski Wschód. W 2016 r. rząd zdecydował o stworzeniu specjalnego pakietu humanitarnego dla Bliskiego Wschodu⁷².

Bardzo konkretną pomoc zadeklarowała również premier B. Szydło. Na spotkaniu darczyńców dla Syrii w lutym 2016 r. stwierdziła: „Nie możemy uciec od odpowiedzialności. Polska to doskonale rozumie”. Postanowiła również uruchomić dodatkowe środki w wysokości 3 mln Euro na wsparcie Regionalnego Funduszu Powierniczego UE dla Syrii (tzw. Madad Fund). Oprócz tego Polska zadeklarowała pomoc w wysokości 1,5 mln Euro na wsparcie uchodźców w państwach ościennych. W sumie nasz kraj w 2016 r. zamierzał przeznaczyć na rzecz poszkodowanych w kryzysie syryjskim ponad 4,5 mln Euro⁷³.

Polska w miarę czynnie włącza się również w pomoc dla Palestyńczyków. W grudniu 2016 r. Podsekretarz Stanu w MSZ Joanna Wronecka podpisała porozumienia w sprawie polskiego wsparcia rewitalizacji Bazyliki Narodzenia

⁶⁹ Bardzo prawdopodobne jest, że Komisja Europejska nie będzie pozywała do Trybunału Sprawiedliwości krajów, które nie zdecydują się na przyjęcie uchodźców; *Rząd premier Szydło miał rację! Polska nie przyjęła uchodźców i nic nam za to nie grozi*, www.niezalezna.pl/86379-rzad-premier-szydlo-mial-racje-polska-nie-przyjela-uchodzcow-i-nic-nam-za-nie-grozi (28 XII 2016).

⁷⁰ M.P. 2016 poz. 1017.

⁷¹ Sejm RP, www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=905 (28 XII 2016).

⁷² *Minister Witold Waszczykowski o polskiej polityce zagranicznej podczas wystąpienia w Kancelarii Premiera*, www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/aktualnosci/wiadomosci/minister_witold_waszczynkowski_podsumowal_rok_polskiej_polityki_zagranicznej (21 XII 2016).

⁷³ *Wystąpienie premier Beaty Szydło na międzynarodowej konferencji darczyńców na rzecz Syrii*, Premier RP, www.premier.gov.pl/wydarzenia/aktualnosci/wystapienie-premier-beaty-szydlo-na-miedzynarodowej-konferencji-darczyncow-na.html (27 XII 2016).

Pańskiego w Betlejem. Strona polska zamierza przeznaczyć na ten cel 100 tys. euro. W Palestynie też działa ministerialny fundusz o nazwie „Polska Pomoc”, z którego są finansowane różne projekty. Część z nich ma charakter długofalowy (np. od wielu lat ministerstwo wspiera sierociniec „Home of Peace” w Betlejem, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Elżbietanek), inne zainicjowane są od niedawna (np. dzięki małemu grantowi została otworzona polsko-palestyńska akademie piłki nożnej w obozie uchodźców palestyńskich Al-Amari w Ramallah)⁷⁴.

Konkluzje

Polityka Państwa Polskie wobec państw Bliskiego Wschodu po przejściu władzy przez PiS zasadniczo nie uległa zmianie. Przede wszystkim należy zauważyć, że region Bliskiego Wschodu nie jest priorytetowym kierunkiem dla polskiej dyplomacji. Nie mniej jednak ma się wrażenie, że rząd PiS i tak poświęca mu więcej miejsca niż poprzednie ekipy rządzące. Może się tak dziać z dwóch powodów. Po pierwsze, co najważniejsze, na Bliskim Wschodzie toczy się wojna i zachodzą procesy, które z koncentrują na sobie uwagę świata. Polska także musi się do nich odnieść. Po drugie, uwaga, której poświęcił regionowi minister Waszczykowski może wynikać z jego osobistych zainteresowań i zawodowej specjalizacji.

Polska nadal najwięcej uwagi poświęca Izraelowi. Do kształtowania pozytywnych i intensywnych relacji z Państwem Żydowskim polskie władze przywiązywały dużą uwagę. Wspólna wielowiekowa historia i aktualne, wspólne interesy (współpraca polityczna, gospodarcza i wojskowa) powodowały ciągły rozwój tych relacji. W moim przekonaniu rząd PiS słusznie stara się kontynuować linię poprzednich władz.

Także stosunki ze stroną palestyńską można uznać za poprawne i intensywne. Polska stoi na stanowisku prawa Palestyńczyków do stworzenia własnego państwa i jednocześnie udziela Palestynie, jak na swoje możliwości, dość wymiernej pomocy. W tym zakresie również nie widać zmian w stosunku do polityki poprzednich rządów.

Z całą pewnością władze PiS nie eksponują roli Polski jako wzorca zmian ustrojowych. Rząd premier Szydło, jak powszechnie wiadomo, zmiany, które dokonały się w Polsce po 1989 r. ocenia zdecydowanie mniej pozytywnie niż

⁷⁴ *Wizyta wiceminister Joanny Wroneckiej w Palestynie*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, www.ms.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/wizyta_wiceminister_joanny_wroneckiej_w_palestynie;jsessionid=2095F146F6742E40185DB92E91F0C385.cmsap1p (29 XII 2016).

poprzednie władze naszego kraju. Poza tym sama formuła już się wcześniej wyczerpała. Polska nie miała się w praktyce kim dzielić swoimi doświadczeniami. W zasadzie jedynie w Tunezji tzw. Arabska Wiosna doprowadziła do procesu demokratyzacji. Pozostałe kraje, w których miała ona miejsce, albo pogrążyły się w anarchii i wojnie (np. Libia, Jemen i Syria) albo do władzy powrócili ludzie związani z poprzednimi reżimami (np. w Egipcie).

Niezmiennie ważna pozostaje próba obrony chrześcijan, jednej z najbardziej prześladowanych mniejszości religijnych w regionie. Konieczność ochrony tej grupy wyznaniowej postulowały już poprzednie władze. Także i teraz pozostaje ona jednym z istotniejszych punktów naszej aktywności dyplomatycznej w stosunku do Bliskiego Wschodu. Obecnie szczególnie często o prawa chrześcijan upomina się prezydent A. Duda.

Poboczną, ale związaną z regionem kwestią jest problem uchodźców. W przeciwieństwie do decyzji poprzednich władz obecny rząd wycofuje się ze zgody na ich relokację. Polskie władze i większość Polaków nie chce przyjmować uchodźców z Bliskiego Wschodu⁷⁵. W przekonaniu rządu, odpowiedzią na ten problem jest niesienie pomocy humanitarnej. Minister Waszczykowski, podsumowując w listopadzie 2016 r. roczną pracę resortu, mówił: „W tym roku pakiet pomocy humanitarnej realizowany przez MSZ wzrósł do 40 mln PLN. Głównie jest to pomoc kierowana na Bliski Wschód”⁷⁶.

Ostatnią, bardzo istotną kwestią, jest sprawa udziału polskich wojsk w konfliktach, do których dochodzi w regionie. Do niedawna polskie formacje brały udział w misji w Iraku. Teraz Polska włączyła się w realizację operacji „Inherent Resolve” skierowanej przeciwko tzw. Państwu Islamskiemu. Na razie polski wkład ogranicza się do działań rozpoznawczo-zwiadowczych oraz doradztwa i szkolenia sił specjalnych. Nie jest jednak wykluczone, że w przyszłości polski udział będzie miał szerszy charakter.

SŁOWA KLUCZOWE

Polska, polityka zagraniczna Polski, Bliski Wschód

KEYWORDS

Poland, Polish foreign policy, Middle East

⁷⁵ *Stosunek do przyjmowania uchodźców*, komunikat z badań CBOS nr 153/2016, s. 3, CBOS, www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2016/K_153_16.PDF (1 I 2017).

⁷⁶ *Minister Witold Waszczykowski o polskiej polityce zagranicznej podczas wystąpienia w Kancelarii Premiera*, *op.cit.*

S u m m a r y

Polish foreign policy towards the Middle East - change or continuity?

The aim of this article is to reflect on the question regarding the changes that have taken place in Polish foreign policy towards the Middle East since the Law and Justice took the power. The author will try to describe the Polish policy of the previous authorities towards the countries of the region and will also refer to the actions of the current government. The article will present Polish relations with Israel and Palestine, it will describe attitude of the Polish authorities towards the issue of refugees, humanitarian and development aid, defense of the Christians or the Polish participation in the activities of the so-called Islamic State.